

**Briuselis, 2024 m. spalio 10 d.
(OR. en)**

14182/24

**ENFOPOL 393
ENFOCUSTOM 117
ENV 977
CRIMORG 125
COPEN 441
JAI 1461**

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

data: 2024 m. spalio 10 d.

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 13761/1/24 REV 1

Dalykas: Tarybos išvados dėl kovos su tarpvalstybiniais nusikaltimais aplinkai
– Tarybos išvados (2024 m. spalio 10 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl kovos su tarpvalstybiniais nusikaltimais aplinkai, kurias Taryba (teisingumas ir vidaus reikalai) patvirtino 2024 m. spalio 10 d. įvykusiame 4049-ajame posėdyje.

**Tarybos išvados
dėl kovos su tarpvalstybiniais nusikaltimais aplinkai**

Bendrieji aspektai

1. Nusikaltimai aplinkai išlieka viena iš pelningiausių neteisėtų veiklų, keliančių didelę grėsmę Europos ir viso pasaulio piliečių ir būsimų kartų saugumui, kadangi siekiant neteisėtos finansinės naudos daroma didelė žala aplinkai ir tyčia niokojama gamta. Kova su nusikaltimais aplinkai yra itin svarbi siekiant užtikrinti piliečių saugumą, tačiau nepaisant jos svarbos, kovai su šios rūšies nusikaltimais ne visada teikiamas pakankamas prioritetas. Nors kova su nusikaltimais aplinkai yra vienas iš Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykės platformos (EMPACT)¹ vykdomos kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu ES prioritetų, ne visų suinteresuotųjų subjektų įsipareigojimas yra tokio pat lygio, palyginti su kitomis prioritetinėmis kovos su nusikalstamumu sritimis.
2. Mažai tikėtina, kad grėsmės lygis vidutinės trukmės laikotarpiu sumažės, visų pirma tol, kol nusikaltėliai ir toliau galės naudotis pažeidžiama rinka ir galimybėmis lengvai uždirbti pinigų.
3. Atsižvelgiant į keliamų grėsmių pobūdį, reikia visapusiško požiūrio į nusikaltimus aplinkai. Šios formos nusikaltimai, daromi dideliu mastu, šiuo metu daro didelį poveikį ekosistemoms, žmonių sveikatai ir pragyvenimui, saugumui ir teisinei valstybei. Be to, nusikaltimai aplinkai daro didelę ekonominę žalą, be kita ko, silpnindami atitinkamą rinką, nes joje sukuriamas nesąžininga konkurencija su neteisėtais veiklos vykdytojais, visų pirma atliekų tvarkymo srityje. Šią sritį plačiai užvaldė nusikaltėlių tinklai ir ji dažnai siejama su kitų formų sunkiais nusikaltimais, korupcija, pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu.

¹ Dok. 7101/23.

4. Nusikaltimai, darantys poveikį aplinkai, apima įvairių formų neteisėtą elgesį, pavyzdžiui, neteisėtą prekybą atliekomis, mediena, laukiniais augalais ir gyvūnais, įskaitant, *inter alia*, florą ir fauną bei jų produktus, pavyzdžiui, laukinieną, neteisėtą prekybą naudingosiomis iškasenomis, tauriaisiais metalais ir neteisėtą kasybą, taip pat kitas kylančias problemas, pavyzdžiui, sukčiavimą vykdant energetikos pertvarką ir neteisėtą atliekų tvarkymą, kartu su kitais aplinkai poveikį darančiais pažeidimais, kai jie apibrėžiami kaip nusikaltimai, pavyzdžiui, tarša, neteisėtai sukelti didelio masto miškų gaisrai, nusikaltimai, dėl kurių išsekvojami vandens ištekliai, arba nusikaltimai, nukreipti prieš saugomas jūrų rūšis².
5. ES atokiausi regionai, taip pat užjūrio šalys ir teritorijos³, kuriose yra išskirtinė ir itin pažeidžiama gamtinė aplinka ir kurios susiduria su įvairiomis grėsmėmis, turi būti saugomi tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES pagrindinė teritorija.
6. Nusikaltimų aplinkai prevencija ir veiksminga kova su jais gali sumažinti poveikį išlaidoms, susijusioms su žalos aplinkai atitaisymu ir poveikio žmonių sveikatai šalinimu, pavyzdžiui, neteisėtai išmestų atliekų atveju, kai valstybės narės patiria didelių išlaidų.
7. 2016 m. gruodžio 8 d. Taryba priėmė išvadas dėl kovos su nusikaltimais aplinkai⁴.
8. 2020 m. liepos mėn. Komisijos pristatytoje ES saugumo sąjungos strategijoje nusikaltimai aplinkai įvardyti kaip vis didesnę pelną nešantis neteisėtas verslas, kuriuo užsiima nusikaltėlių tinklai, ir dėl jų reikia imtis tolesnių veiksmų.

² Pavyzdžiui, nurodytieji 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/1203 dėl aplinkos apsaugos baudžiamosios teisės priemonėmis 8 konstatuojamojoje dalyje.

³ Vadinamieji labiausiai nutolę regionai: Gvadelupa, Prancūzijos Gviana, Reunjonas, Martinika, Majotas ir Sen Martenas (Prancūzija), Azorų salos ir Madeira (Portugalija) ir Kanarų salos (Ispanija). O užjūrio šalių ir teritorijų statusas taikomas 13 šalių ir teritorijų, priklausančių trims Sąjungos valstybėms narėms: Danijai, Prancūzijai ir Nyderlandams.

⁴ Dok. 15412/16.

9. 2021 m. balandžio mėn. 2021–2025 m. ES kovos su organizuoju nusikalstamumu strategijoje pabrėžtas žalingas nusikaltimų aplinkai poveikis biologinei įvairovei, sveikatai ir socialinei sanglaudai Europos Sąjungoje ir trečiosiose valstybėse ir paraginta sustiprinti vykdymo užtikrinimo pajėgumus nacionaliniu ir ES lygmenimis. Šią strategiją papildė visapusiški prioritetiniai veiksmai, nustatyti 2024–2025 m. ES kovos su prekyba narkotikais ir organizuoju nusikalstamumu veiksmų gairėse, kuriais daugiausia dėmesio skiriama keturioms prioritetinėms sritims, kuriose turi būti imamasi tvirtesnių veiksmų: didinti logistikos centrų atsparumą, išardyti struktūras ir jų verslo modelius areštuojant ir konfiskuojant jų pelną, įdiegti prevencijos administracinį metodą ir vykdyti tarptautinį bendradarbiavimą.
10. 2021 m. gegužės mėn. Taryba priėmė išvadas dėl ES prioritetų kovos su sunkių formų ir organizuoju nusikalstamumu srityje, skirtų 2022–2025 m. EMPACT, nustatymo⁵. Vienas iš šių prioritetų yra išardyti nusikaltėlių tinklus, dalyvaujančius vykdant visų formų nusikaltimus aplinkai, ypatingą dėmesį skiriant neteisėtai prekybai atliekomis ir laukiniais augalais bei gyvūnais, taip pat nusikaltėlių tinklams ir pavieniams nusikalstamą veiklą vykdančioms verslininkams, galintiems įsiskverbti į teisėto verslo struktūras aukštu lygmeniu arba steigti nuosavas bendroves, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos jų nusikaltimams vykdyti.
11. 2022 m. lapkričio 9 d. Komisija priėmė peržiūrėtą ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų planą⁶, kuriame išdėstytos konkrečios priemonės, apimančios prevenciją, politikos ir teisės aktų raidą, vykdymo užtikrinimą bei tarptautinį bendradarbiavimą ir kovą su šiais nusikaltimais. Svarbu užtikrinti veiksmingą jo įgyvendinimą.
12. Turėtų būti dedama daugiau pastangų kovoti su nusikaltimais aplinkai, remiantis EMPACT nusikaltimų aplinkai operatyvinių veiksmų planais ir atsižvelgiant į 8-ojo tarpusavio vertinimo etapo dėl nusikaltimų aplinkai rezultatus.

⁵ Dok. 8665/21 ir 7101/23.

⁶ Dok. 14718/22.

13. 2024 m. gegužės mėn. įsigaliojo naujoji Direktyva dėl nusikaltimų aplinkai⁷, kurioje patvirtintas griežtas ir išsamus visapusiškas požiūris į nusikaltimus aplinkai. Joje išplėstas nusikalstamų veikų, kurios nacionalinėje teisėje turi būti kvalifikuojamos kaip nusikaltimai, sąrašas ir įtrauktos nuostatos dėl sankcijų fiziniams bei juridiniams asmenims ir dėl vykdymo užtikrinimo grandinės stiprinimo, įskaitant bendradarbiavimo mechanizmus valstybėse narėse ir tarp jų. Tikimasi, kad naujoji Europos Tarybos konvencija dėl aplinkos apsaugos pagal baudžiamąją teisę⁸ bus užbaigta rengti 2024 m. ketvirtąjį ketvirtį, o 2025 m. pirmąjį ketvirtį buvo pateikta pasirašyti.
14. Į naująjį Atliekų vežimo reglamentą⁹ įtrauktos naujos svarbios nuostatos dėl vykdymo užtikrinimo kovojant su neteisėtu atliekų vežimu, be kita ko, dėl tikrinimo, sankcijų ir bendradarbiavimo.
15. Siekiant užtikrinti, kad už nusikaltimus aplinkai atsakingi nusikaltėlių tinklai būtų iš tikrųjų patraukti atsakomybėn, svarbu toliau stiprinti teisėsaugą ir teisminį bendradarbiavimą tarp valstybių narių ir su kitomis šalimis.

⁷ 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1203 dėl aplinkos apsaugos baudžiamosios teisės priemonėmis, kuria pakeičiamos direktyvos 2008/99/EB ir 2009/123/EB (OL L 2024 4 30) (Direktyva dėl nusikaltimų aplinkai).

⁸ Europos Tarybos konvencija, kuria anuliuojama ir pakeičiama 1998 m. Konvencija dėl aplinkos apsaugos pagal baudžiamąją teisę (ETS Nr. 172, 1998 11 9).

⁹ 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1157 dėl atliekų vežimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1257/2013 ir (ES) 2020/1056 ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 (OL L , 2024 4 30).

16. Atsižvelgiant į nusikaltėlių tinklų padarytų nusikaltimų aplinkai tarpvalstybinį aspektą, reikia stiprinti ES institucijų ir valstybių narių, taip pat trečiųjų valstybių, tarptautinių organizacijų ir kitų viešojo ir privačiojo sektorių partnerių bendradarbiavimą, atsižvelgiant į, pavyzdžiui, 2015 m. Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos¹⁰ ir 2022 m. Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategijos¹¹ tikslus. ES turėtų stiprinti dvišalio lygmens bendradarbiavimą su suinteresuotomis trečiosiomis valstybėmis. ES turėtų skatinti glaudesnę tarptautinių agentūrų ir įstaigų, sprendžiančių su nusikaltimais aplinkai susijusius klausimus (pvz., Interpolo, UNODC, Pasaulio muitinių organizacijos¹², daugiašalių aplinkos susitarimų, pvz., Bazelio konvencijos), bendradarbiavimą. 2010 m. lapkričio mėn. Pasaulio muitinių organizacija (PMO), Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) sekretoriatas, Interpolas, Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuras (UNODC) ir Pasaulio bankas įsteigė Tarptautinį kovos su nusikaltimais laukinei gamtai konsorciumą (ICWC), kad būtų suteikta daugiau paramos nacionalinėms laukinės gamtos teisėsaugos institucijoms ir regioniniams bei subregioniniams tinklams, kovojantiems su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais (t. y. fauna ir flora). 2024 m. kovo mėn. Tarybos išvadose dėl žaliosios diplomatijos¹³ paraginta stiprinti pasaulinį bendradarbiavimą kovojant su tarptautiniais nusikaltimais aplinkai, pabrėžiant, kad svarbu įgyvendinti peržiūrėto ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų plano skirsnį, susijusį su kilmės, vartotojų ir tranzito šalių pasaulinės partnerystės stiprinimu.

¹⁰ Jungtinės Tautos, 2015 m., Paryžiaus susitarimas dėl klimato kaitos, pateikiamas adresu: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.

¹¹ Jungtinės Tautos, 2022 m., Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijoje priimtas sprendimas (Kunmingo ir Monrealio pasaulinė biologinės įvairovės strategija), pateikiamas adresu: <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>.

¹² Dvi didelės tarptautinės teisėsaugos operacijos, kurias vykdo Pasaulio muitinių organizacija (PMO), yra operacija „Žaibas“ (angl. *operation Thunder*) (kova su nusikaltimais miškininkystės sektoriuje ir nusikaltimais laukinei gamtai) ir operacija „Demeter“ (kova su neteisėta prekyba atliekomis ir ozono sluoksnį ardančiomis medžiagomis) – jose dalyvauja muitinių, policijos, pasienio kontrolės, aplinkos, laukinės gamtos ir miškininkystės sričių pareigūnai. Vadovaujantis šiuo visuotiniu požiūriu šios operacijos kasmet vykdomos sėkmingai, kiek tai susiję su atvejais, apie kuriuos pranešta.

¹³ Dok. 7865/24.

17. 2023 m. lapkričio 21 d. buvo priimtos Tarybos išvados dėl ES ir Lotynų Amerikos bei Karibų (LAK) santykių¹⁴ – jose Taryba ragina stiprinti ES ir LAK bendradarbiavimą teisingumo ir saugumo srityje visais lygmenimis, teikiant pirmenybę tam, kad būtų sprendžiami daugialypiai ir vis didesni tarptautinio organizuoto nusikalstamumo keliama iššūkiai, darantys neigiamą poveikį abipus Atlanto. Tai, be kita ko, apima nusikaltimus aplinkai.
18. Taip pat yra galimybių veiksmingiau konsultuotis su INTERPOL ir aktyviai prisidėti prie jo veiklos ir su aktyviai veikiančiomis INTERPOL aplinkosaugos reikalavimų laikymosi ir vykdymo užtikrinimo komiteto darbo grupėmis, iš kurių viena daugiausia dėmesio skiria žalos gamtinei aplinkai ir laukinei gamtai klausimui, nusikaltimams miškininkystės sektoriuje ir aplinkos taršai, taip pat konsultuotis pagal PMO aplinkosaugos programą.
19. Įvairūs tarptautiniai, europiniai ir regioniniai tinklai¹⁵ atliko darbą kovos su nusikaltimais aplinkai srityje vadovaudamiesi strateginiais ar operatyviniais tikslais, įskaitant Europos Kovos su nusikaltimais aplinkai tinklą („EnviCrimeNet“), Europos aplinkos klausimų prokurorų tinklą (ENPE), Europos Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo tinklą (IMPEL) ir Europos Sąjungos aplinkos klausimų teisėjų forumą (EUFJE). Šių tinklų vaidmuo yra itin svarbus keičiantis gerosios praktikos pavyzdžiais ir plėtojant novatoriškas kovos su tarpvalstybiniais nusikaltimais aplinkai priemones. Siekiant parengti operatyvinį ir strateginį atsaką į nusikaltimus aplinkai, reikėtų kuo geriau pasinaudoti šių tinklų turimais su konkrečiais sektoriais susijusiais įgūdžiais.

¹⁴ Dok. 15737/23.

¹⁵ Šie tinklai apima Europos komandos iniciatyvą dėl penkių didžiųjų Mezoamerikos miškų apsaugos, Baltijos jūros valstybių aplinkos apsaugos prokurorų tinklą (ENPRO) ir JAGUAR tinklą, kuris taip pat yra svarbi Lotynų Amerikos šalių ir ES valstybių narių policijos bendradarbiavimo platforma.

20. Siekiant kovoti su nusikaltimais aplinkai būtinas glaudus daugelio subjektų bendradarbiavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis: teisminių institucijų, administracinių įstaigų, teisėsaugos institucijų, muitinių, NVO ir privačiojo sektoriaus partnerių, turinčių visuomeninio saugotojo pareigą, bendradarbiaujant tiek strateginio planavimo, tiek apie operatyvinių veiksmų klausimais. Taip pat reikia plėtoti sinergiją su atitinkamomis aplinkosaugos asociacijomis, kurios dažnai yra priešakinėse linijose kalbant apie žalą aplinkai, ir su pilietine visuomene. Plačioji visuomenė turėtų geriau suprasti savo vaidmenį ir potencialą kovojant su nusikaltimais aplinkai ir ji turėtų būti skatinama pranešti kompetentingoms institucijoms apie tokių nusikaltimų požymius.
21. Veiksmingesni teisėsaugos veiksmai, prireikus sustiprinami slaptomis operacijomis ir tyrimo priemonėmis, šioje srityje yra naudingi siekiant užtikrinti veiksmingą kovą su nusikaltėlių tinklais ir tikslinius tyrimus, nustatymą, taip pat spartų keitimąsi informacija ir intensyvių operatyvinių bendradarbiavimą, atsižvelgiant į tai, kad reikia atsekti pinigų srautus, ir į iššūkius, susijusius su nusikaltėlių piktnaudžiavimu interneto erdve.
22. Siekiant veiksmingai imtis veiksmų kovojant su šia grėsme taip pat reikia aiškiai suprasti ir nustatyti grėsmę, o tai yra esminiai strateginių prioritetų nustatymo atskaitos taškai, taip pat reikia turėti naujausias, specifines žinias apie dalyvaujančius subjektus, visų pirma kalbant apie sektorines taisykles, kuriomis nustatoma reguliavimo sistema. Todėl sėkmingai kovai su nusikaltimais aplinkai itin svarbu yra gerai parengtos teisėsaugos ir teisminės institucijos.
23. Valstybės narės raginamos imtis veiksmingų priemonių ir suteikti tinkamo lygmens priemonės ir išteklius, tokius kaip reikiami žmogiškieji ištekliai, laboratorijų pajėgumai ir analitinės technologijos, taip pat analizuoti licencijų išdavimo procesą, o šiomis aplinkybėmis taip pat reikalingas ES valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimas. Tiriant nusikaltimus aplinkai kartais reikia atlikti išsamius tyrimus naudojant mokslinius metodus, imti medžiagų (pvz., cheminių medžiagų ar dažytų skysčių) pavyzdžius ir juos tirti, kad būtų gauta įrodymų prieš nusikaltėlius, darančius nusikaltimus aplinkai itin svarbioje ir specializuotoje srityje. Šiems įrodymams surinkti reikia mokslininkų ir specializuotų techninių ekspertų.

24. Turėtų būti pripažintos iniciatyvos, kurių pastaraisiais metais imtasi siekiant palengvinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą kovojant su nusikaltimais aplinkai. Kadangi nusikaltimai aplinkai tapo vienu iš EMPACT prioritetų (2018–2021 m., 2022–2025 m.), Europolas parengė Analizės projektą, skirtą nusikaltimams aplinkai, ir rėmė valstybes nares joms vykdant nusikalstamų veikų tyrimus, susijusius su visais nusikaltimų aplinkai reiškiniiais. Europolas taip pat yra vienas iš atitinkamų EMPACT operatyvinių veiksmų planų iniciatorių ir rengia nusikaltimų aplinkai ataskaitas¹⁶.
25. Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) atlieka aktyvų vaidmenį kovojant su sukčiavimu aplinkosaugos srityje ir glaudžiai bendradarbiauja su muitinėmis, siekdama remti tarpvalstybinius tyrimus ir koordinuoti bendras muitinės operacijas šioje srityje arba jose dalyvauti.
26. Eurojustas taip pat atlieka labai svarbų vaidmenį kovojant su nusikaltimais aplinkai. Jis turi daug patirties nagrinėjant agentūrai perduotas tarpvalstybinių nusikaltimų aplinkai bylas, be kita ko, sudarydamas palankesnes sąlygas koordinavimo posėdžiams, koordinavimo centrums ir remdamas jungtines tyrimų grupes (JTG). Eurojustas rengia bylų nagrinėjimo ataskaitas, pavyzdžiui, ataskaitą dėl bylų, susijusių su nusikaltimais aplinkai, siekdamas atkreipti dėmesį į kliūtis teismo bendradarbiavimo srityje ir dalytis geriausia praktika. Toje ataskaitoje taip pat atkreipiamas dėmesys į koordinavimo mechanizmų svarbą nacionaliniu lygmeniu, nepakankamą nusikaltimų aplinkai bylų, perduotų teisminiam koordinavimui ir bendradarbiavimui Europos ir tarptautiniu lygmenimis, skaičių ir tarpvalstybinio teismo bendradarbiavimo sunkumų, kylančių dėl skirtingų teisinių sąvokų ir sankcijų, susijusių su nusikaltimais aplinkai nacionalinės teisės aktuose, svarbą.
27. Komunikacijos teismo bendradarbiavimo srityje skaitmenizacija taip pat gali labai padėti palengvinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą remiant kovą su nusikaltimais aplinkai.

¹⁶ Pavyzdžiui, neseniai paskelbta ataskaita „Kova su nusikaltimais aplinkai: pagrindinės grėsmės ir iššūkiai“ (dok. 9251/24).

28. Valstybės narės, kurios iš esmės gali naudotis tik standartinėmis tyrimo priemonėmis, ne visada turi galimybę naudotis specialiomis tyrimo priemonėmis, pavyzdžiui, atsargaus sekimo ir tyrimo priemonėmis (žmonių žvalgyba) kovojant su sunkių formų ar organizuotais nusikaltimais aplinkai. Tai riboja kovos su nusikaltėlių tinklais veiksmingumą ir trukdo tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, pavyzdžiui, kai sekimo, kurį nurodyta vykdyti vienoje valstybėje narėje, negalima tęsti ar papildyti kitoje atitinkamoje valstybėje narėje¹⁷.
29. Itin daug dėmesio skiriama procesams, susijusiems su tipinėmis nusikaltimų aplinkai verslo sektoriuje formomis, kurioms galima užkirsti kelią ir kurias galima sušvelninti taikant administracines kovos su organizuotu nusikalstamumu priemones, visų pirma taikant išsamaus klientų patikrinimo sistemas, išskyrus patalpų nuomą.
30. Ne visi teisėjai, prokurorai ir tyrėjai gali turėti specialių ekspertinių žinių, kad galėtų palengvinti veiksmingą šios srities nusikaltimų tyrimą.
31. Reikėtų pabrėžti, kad svarbu rengti tinkamus mokymus siekiant pagerinti gebėjimus užkirsti kelią nusikaltimams aplinkai ir susijusiems nusikaltimams, juos nustatyti, tirti ir patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn, taip pat pirmenybė turėtų būti teikiama investicijoms į mokymų apie nusikaltimus aplinkai ir jų neteisėto pelno plovimą portfelį, siekiant ugdyti Europos teisėsaugos bendruomenei, prokurorams ir teisminėms institucijoms reikalingus įgūdžius ir žinias.

¹⁷ Žr. 2022 m. birželio 9 d. Tarybos rekomendaciją (ES) 2022/915 dėl operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo.

Taryba prašo valstybių narių:

32. laiku perkelti naująją Direktyvą dėl nusikaltimų aplinkai į nacionalinę teisę. Perkelti Direktyvą į nacionalinę teisę ypatingą dėmesį reikėtų skirti naujų nusikalstamų veikų formuluočių parengimui ir priemonėms, skirtomis reaguoti į teisėsaugos institucijoms kylančius iššūkius. Siekiant padėti nustatyti lygiavertį apsaugos lygį, reikėtų apsvarstyti galimybę iš anksto keistis esama geriausia praktika ir patirtimi;
33. siekti skubiai priimti nacionalines strategijas ir nustatyti veiksmingus nacionalinius koordinavimo ir dalijimosi duomenimis mechanizmus, kuriems būtų užtikrinti tinkami pajėgumai, daugiausia žvalgybos informacijos rinkimo ir statistikos srityse. Tomis aplinkybėmis sudaryti palankesnes sąlygas stiprinti tuose mechanizmuose dalyvaujančių įstaigų atitinkamų darbuotojų gebėjimus ir specializaciją, be kita ko, į atitinkamų mokymo akademijų ir mokyklų nacionalines mokymo programas integruojant mokymą nusikaltimų aplinkai klausimais;
34. skatinti savanorišką specializavimąsi ir sudaryti palankesnes sąlygas veiksmingai tirti šios srities nusikaltimus šioje srityje, apsvarstyti galimybę parengti tinkamas procedūras, kad tie specializuoti pajėgumai būtų laiku parengti ir galėtų padėti teisėsaugos ir teisminėms institucijoms. Skatinant tokią specializaciją turėtų būti gerbiamas teisminių institucijų ir prokurorų nepriklausomumas ir savarankiškumas;
35. vykdamas baudžiamąjį persekiojimą už tarpvalstybinius organizuoto pobūdžio nusikaltimus aplinkai, skatinti, kai tinkama, visapusiškai pasinaudoti jungtinių tyrimo grupių, kurioms padeda Eurojustas, ir Europos teisminio tinklo (ETT) teikiamomis galimybėmis ir užtikrinti teises ir organizacines sąlygas sklandžiam teisminei bendradarbiavimui. Naudotis Eurojusto pagalba siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybiniam keitimuisi informacija ir bendradarbiavimui teisiniu lygmeniu ir juos paspartinti, parengti bendras tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo strategijas susijusiuose ar lygiagrečiai vykdomuose baudžiamuosiuose procesuose, sudaryti palankesnes sąlygas Europos ir tarptautinių teisminio bendradarbiavimo priemonių perdavimui ir vykdymui. Visų pirma apsvarstyti galimybę įsteigti nacionalinius ryšių punktus ir specializuotus teisėsaugos ir baudžiamojo persekiojimo padalinius, taip pat skatinti rengti tikslinius mokymus teisminėse institucijose tiems, kurie dažnai susiduria su šiomis bylomis;

36. teikti paskatas skaitmeninių ir novatoriškų priemonių kūrimui ir diegimui, kad tyrimų tarnybos veiktų sparčiau ir veiksmingiau¹⁸;
37. pasinaudoti esamų Sąjungos fondų, įskaitant Vidaus saugumo fondą, teikiamomis galimybėmis;
38. visų pirma EMPACT kontekste dalyvauti ir prireikus bendradarbiauti su valstybėmis narėmis ir ES nepriklausančiomis partnerėmis vykdant iš tiesų operatyvinio pobūdžio tarptautinį teisėsaugos bendradarbiavimą, kiek tai susiję su teisėsaugos operacijų vykdymu kovojant su tarpvalstybiniais nusikaltimais, kuo plačiau naudotis esamomis operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo priemonėmis ir siūlyti visus būtinus operatyvinius veiksmus atitinkamame operatyvinių veiksmų plane ir jiems vadovauti. Šios sistemos taip pat padeda suteikti reikiamą postūmį propaguoti kovą su nusikaltimais aplinkai, kurie kai kurioms policijos pajėgoms tebėra vienas iš vidutinės svarbos prioritetų;
39. kovojant su tarpvalstybiniais nusikaltimais aplinkai skatinti veiksmingą muitinių, atliekančių itin svarbų vaidmenį nustatant aplinkosaugos taisykles pažeidžiančio vežimo atvejus, ir aplinkos apsaugos institucijų bendradarbiavimą kilus įtarimams, kad būtų išsiaiškinta neteisėta veikla, tiriami srautai ir kovojama su strategijomis, naudojamomis siekiant apeiti taisykles ir (arba) išvengti kontrolės, ir keičiamasi informacija tarp valstybių narių ir su kitomis institucijomis (atitinkamai per CSW EU-CERTEX arba CENcomm), taip pat su Komisija (TAXUD ir OLAF, per CRMS ir AFIS);

¹⁸ Šiomis aplinkybėmis valstybių narių valdžios institucijos raginamos atkreipti dėmesį į šiuo metu vykdomas ES finansuojamas programos „Europos horizontas“ mokslinių tyrimų projektus PERIVALLON ir EMERITUS, kurių metu kuriamos priemonės, skirtos geresnei visapusiškai žvalgybos informacijai apie organizuotus nusikaltimus aplinkai teikti, ir kuriamos aptikimo technologijos, grindžiamos geoerdvine žvalgyba, tolimuoju stebėjimu, stebėseną internete, analize, rizikos vertinimu ir predikcinės analizės technologijomis, kad būtų remiami kovai su nusikaltimais aplinkai skirti tyrimų pajėgumai. Be to, rengiamos papildomos mokymo programos, stiprinančios aplinkos apsaugos srities teisės aktų vykdymo užtikrinimo institucijų pajėgumus.

40. kalbant apie nusikaltimus aplinkai, susijusius su neteisėtu tarpvalstybiniu vežimu, atsižvelgiant į labai svarbų muitinių vaidmenį kovojant su šiuo reiškiniu, užtikrinti sistemingą AFIS (Kovos su sukčiavimu informacinės sistemos) naudojimą. Nors ji yra pagrindinis saugus muitinių ryšių kanalas, ja taip pat gali naudotis valstybių narių ir net trečiųjų valstybių teisėsaugos ir administracinės institucijos. Bendraujant per AFIS galima užtikrinti visų susijusių institucijų veiksmų koordinavimą, atsižvelgiant į tai, kad administraciniai patikrinimai ir (arba) vertinimai dažnai yra pirmas žingsnis siekiant nustatyti neteisėtą vežimą;
41. rekomenduoti teisėsaugos institucijoms (įskaitant muitines), kurios jau turi prieigą prie esamų saugių ryšių kanalų, plačiau jais naudotis, konkrečiai – Europolo saugaus keitimosi informacija tinklo programa (SIENA) ir prireikus INTERPOL pasauline saugia policijos ryšių sistema [I-24/7], kad būtų užtikrintas greitas ir visapusiškas operatyvinės informacijos apie tarpvalstybinius nusikaltimų aplinkai atvejus perdavimas ir, laikantis Europolo reglamento, į tą keitimąsi informacija įtraukti Europolą, kad Europolas galėtų geriau remti tiek nacionalinius, tiek jungtinius tyrimus, atlikdamas kokybiškesnę analizę ir kryžmines patikras;
42. nustatyti grėsmes ir identifikuoti prioritetines grėsmes remiantis patikima, išsamia ir naujausia padėties apžvalga, o tam reikia, kad valstybės narės tarpusavyje ir su Europolu, OLAF ir kitais atitinkamais organais, pavyzdžiui, INTERPOL, PMO, Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) ir Bazelio, Roterdamo ir Stokholmo konvencijų (Bazelio, Roterdamo ir Stokholmo DAS) sekretoriatais keistųsi informacija ir atliktų tinkamą analitinį darbą;
43. siekiant kovoti su atitinkama grėsme, ypatingą dėmesį skirti galimiems administraciniais požiūriams į šios formos nusikaltimus, visų pirma siekiant atgrasyti nuo korupcijos, susijusios su ta grėsme;

44. tiriant nusikaltimus aplinkai ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą už juos, vadovaujantis Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF) rekomendacijomis ir Direktyvos dėl turto susigrąžinimo ir konfiskavimo¹⁹ nuostatomis, tuo pačiu metu su nusikalstamų veikų tyrimais pradėti finansinius tyrimus, kad būtų praktiškai taikomas lėšų sekimo principas, ypač kovoje su tarpvalstybiniais nusikaltimais aplinkai, siekiant sutrikdyti ir išardyti su atskiromis bylomis susijusius nusikaltėlių tinklus. Tam reikia sistemingai pradėti finansinius tyrimus, taip pat naudotis tinkamomis priemonėmis, kad nusikalstamu būdu įgytos pajamos ir turtas būtų veiksmingai ir greitai atsekti, identifikuoti, įšaldyti ir konfiskuoti. Šiuo tikslu stiprinti arba užmegzti finansinės žvalgybos padalinių ir specializuotų teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą nacionaliniu lygmeniu, keičiantis atitinkama finansine informacija ir dalijantis žiniomis bei mokymais apie neteisėtos veiklos, susijusios su nusikaltimais aplinkai, riziką ir rūšis, laikantis ES teisės, pavyzdžiui, Direktyvos dėl turto susigrąžinimo ir konfiskavimo;
45. pagal nacionalinę teisę susisteminti finansinius tyrimus, kad būtų nustatyta neteisėtų lėšų grandinė, ir apsvarstyti galimybę, kai įmanoma ir tinkama, konfiskuotą turtą panaudoti viešajam interesui ar socialinėms reikmėms, pavyzdžiui, siekiant prisidėti prie išsaugojimo priemonių;
46. prireikus integruoti skaitmeninių tyrimų specialistus į specializuotus teisėsaugos padalinius, skirtus kovai su nusikaltimais aplinkai;
47. rengiant nacionalines strategijas įtraukti mokymą dėl paskesnio strategijos platinimo visiems atitinkamiems darbuotojams ir valdžios institucijoms. Taip pat svarbu daug dėmesio skirti prevencijai, be kita ko, bendradarbiaujant su vietos bendruomenėmis ir jaunimu, kad jie būtų informuoti apie nusikalstamos veikos pasekmes;

¹⁹ 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1260 dėl turto susigrąžinimo ir konfiskavimo (OL L 2024/1260, 2024 5 2).

48. dėti pastangas, kad bendradarbiaujant su pilietinės visuomenės ir privačiuoju sektoriais būtų rengiamos tikslinės informuotumo didinimo kampanijos, kuriomis būtų didinamas visuomenės informuotumas, kad piliečiai, susidūrę su neteisėta veikla, būtų labiau linkę apie ją pranešti, o vaikai mokomi, kad siekiant apsaugoti savo aplinką, visų pirma reikia rūpintis jos saugumu;
49. atsižvelgti į esamą geriausią praktiką, kai tai leidžia nacionalinės struktūros, pavyzdžiui, Aplinkos ir visuomenės sveikatos teisėsaugos direktoratas (CESAN, Prancūzijos žandarmerija) (Prancūzija), Karabinierių mokymo centras Sabaudijoje (Italija), Ispanijos civilinės gvardijos aplinkos apsaugos nacionalinis žvalgybos biuras (SEPRONA), Nacionalinės Respublikos gvardijos (GNR, Portugalijos žandarmerija) Gamtos ir aplinkos apsaugos tarnyba (SEPNA) ir veikiančios operatyvinių veiksmų grupės, skirtos neteisėtam atliekų vežimui Slovėnijoje aptikti, kurie taiko daugiadalykį požiūrį, ir į tai, kad valstybės narės turi turėti pakankamai pajėgumų visose atitinkamose organizacijose;
50. atsižvelgti į susijusią Europos teisėsaugos technologijų tarnybų tinklo (ENLETS) veiklą žaliosios policijos srityje;
51. kai tinkama, plačiai informuoti apie sėkmingus nusikaltimų aplinkai prevencijos ir baudžiamojo persekiojimo atvejus, kad būtų išplėsta atskirų veiksmų aprėptis;
52. skatinti koordinuotai kurti priemones, kuriomis būtų skatinama atliekų kontrolė (tiek kilmės, tiek paskirties šalyse), greitai ir veiksmingai gaunama reikiama turima informacija ir prireikus palyginama su duomenimis, kad būtų užkirstas kelias kai kuriais atvejais labai pavojingam atliekų vežimui ar saugojimui, ir nustatoma, ar tas vežimas ir saugojimas yra teisėti.

Taryba ragina Europos Komisiją:

53. atidžiai stebėti, ar naujoji Direktyva dėl nusikaltimų aplinkai yra įgyvendinama veiksmingai, ir remti atitinkamus suinteresuotuosius subjektus ją įgyvendinant;
54. išnagrinėti galimybes sudaryti sąlygas valstybėms narėms remti nacionalinių kovos su nusikaltimais aplinkai strategijų rengimą panaudojant turimas lėšas ir remiant atitinkamoms agentūroms;
55. rengiant ir įgyvendinant projektus įtraukti pagrindinius atitinkamų EMPACT operatyvinių veiksmų planų subjektus, kad būtų išvengta pastangų dubliavimo ar sutapimo;
56. propaguoti geriausią nacionalinio veiksmų koordinavimo praktiką ir skatinti naudotis esamomis INTERPOL platformomis, keturiais tinklais (IMPEL, ENPE, EUFJE, „EnviCrimeNet“) ir ypač Europolo platforma ekspertams, taip pat Eurojustu prokuratūrų lygmeniu, kad būtų stiprinamas keitimasis tokia geriausia praktika;
57. tęsti ir toliau stiprinti bendradarbiavimą su esamais aplinkos apsaugos srities teisės aktų vykdymo užtikrinimo specialistų tinklais, pavyzdžiui, IMPEL (inspektorai), ENPE (prokurorai), EUFJE (teisėjai) ir „EnviCrimeNet“ (policija ir kiti vykdymo užtikrinimo pareigūnai), ir propaguoti jų darbo rezultatus.

Taryba prašo Europolo:

58. toliau remti ES teisėsaugos institucijas joms vykdant nusikalstamų veikų tyrimus, susijusius su visais nusikaltimų aplinkai reiškiniiais, ypatingą dėmesį skiriant naujiems iššūkiams, susijusiems su neteisėta prekyba atliekomis, neteisėta prekyba fluorintomis dujomis ir kitomis ozono sluoksnį ardančiomis medžiagomis, sukčiavimo schemomis aplinkosaugos požiūriu svarbiuose sektoriuose, taip pat neteisėta medienos ruošą, neteisėta prekyba mediena ir laukiniais augalais ir gyvūnais ir nusikaltimais saugomų rūšių jūrų gyvūnų atžvilgiu, taip pat pasekmėmis visuomenės sveikatai;
59. toliau skatinti valstybes nares dalytis informacija apie atitinkamas tarpvalstybines bylas ir, kai tikslinga, aktyviai bendradarbiauti su Europolu;
60. stiprinti ryšius su INTERPOL Nusikaltimų aplinkai komiteto aktyviomis darbo grupėmis ir specialios paskirties grupe, visų pirma kovos su neteisėtu atliekų eksportu ir importu, neteisėtos prekybos nykstančių rūšių laukine fauna ir flora ir dokumentų, naudojamų teisėtai prekybai atitinkamomis prekėmis, klastojimo srityse, ir PMO atliekamo darbo kontekste;
61. išnagrinėti galimus ES lygmens sprendimus, skirtus susijusiam dokumentų klastojimui sumažinti, išplečiant dalyvavimą siekiant įgyvendinti atitinkamą EMPACT bendrą horizontalųjį strateginį tikslą.

Taryba prašo Eurojusto:

62. toliau skatinti ir remti valstybes nares, kad jos sudarytų šioje srityje veikiančias jungtines tyrimų grupes;
63. palengvinti teisminį bendradarbiavimą tarp valstybių narių, kad būtų pagerintas teisinės sistemos, kuria siekiama kovoti su nusikaltimais aplinkai, įgyvendinimas;
64. bendradarbiauti su ETMT siekiant užtikrinti, kad naujos gairės, geriausia praktika ir rekomendacijos, parengtos remiantis Eurojusto bylų nagrinėjimo patirtimi, ir didelė dalis pagrindinių teisės aktų būtų kuo greičiau pateikti prokurorams ir teisėjams, kad jie būtų pasirengę užtikrinti veiksmingą teisingumą kovos su nusikaltimais aplinkai kontekste.

Taryba prašo „EnviCrimeNet“:

65. toliau remti valstybių narių ekspertus keičiantis geriausios praktikos pavyzdžiais ir sudarant palankesnes sąlygas valstybių narių bendradarbiavimui;
66. vykdyti tolesnę veiklą, susijusią su projektais, ES iniciatyvomis ir moksliniais tyrimais kovos su nusikaltimais aplinkai srityje, koordinuojant veiksmus su veikla, parengta pagal EMPACT operatyvinių veiksmų planus;
67. daugiau dėmesio skirti internetinės veiklos vaidmeniui ir su finansiniais tyrimais susijusiems aspektams;
68. remti šalis rengiant arba peržiūrint savo nacionalines aplinkos apsaugos strategijas.

Taryba prašo CEPOL:

69. toliau remti ES teisėsaugos bendruomenę ir teikti valstybėms narėms didesnius mokymo pajėgumus nusikaltimų aplinkai prevencijos ir jų tyrimo srityje, remiantis 2022–2025 m. EU-STNA nustatytais strateginiais mokymo prioritetais, laikantis Europos žaliajame kurse ir Teisingumo ir vidaus reikalų agentūrų tinklo nustatytų prioritetų ir remiantis operatyvinio mokymo poreikių vertinimo (OTNA) nusikaltimų aplinkai srityje rezultatais.

Taryba prašo JAGUAR tinklo:

70. intensyviau keistis informacija tarp Lotynų Amerikos, Karibų jūros regiono ir Europos Sąjungos, skatinant šių regionų trečiąsias valstybes stiprinti bendradarbiavimą su Europolu, skatinti atitinkamas šių regionų valdžios institucijas reguliariai ir aktyviai bendradarbiauti remiantis suplanuotomis koordinuojamomis operacijomis, didinti operacijų skaičių ir apimtį, taip pat dalytis praktikos, taikomos po incidentų, pavyzdžiais ir įgyta patirtimi;
71. remti Tarybą įgyvendinant 2023 m. lapkričio 21 d. priimtas Tarybos išvadas dėl ES ir Lotynų Amerikos bei Karibų jūros regiono santykių kovos su nusikaltimais aplinkai srityje.